

ЄПІСКОП СОТЕР ОРТИНСЬКИЙ, ЧСВВ, 1866-1916

Rev. STEPHEN SOTER ORTYNSKY
First Bishop of the Greek Ruthenian Catholic Diocese of U. S.
(*Jan. 29, 1866—1884—1889—1891—1907—†March 24, 1916.)

Цього року відзначаємо 100 ліття смерті першого Єпископа Української Греко-Католицької Церкви в Америці – Єпископа Сотера Ортинського, ЧСВВ. Його призначення Ватиканом на цей пост прийшло 27 березня 1907 р завдячуючи Митрополитові Андресві Шептицькому. Для нашої церкви і наших емігрантів в Америці ця подія стала довго очікуваним та важливим досягненням.

У 1884 році отець Іван Волянський, перший український греко-католицький священник, приїхав до Америки з ціллю зібрати греко-католицьких вірних в одну об'єднану спільноту засновуючи парафії та систематизуючи їхню діяльність, будуючи церкви, організовуючи братства, хори, вечірні школи тощо. Він також поцікавився про приїзд до Америки з Краю молодих священників – celibатів, які б допомогли йому успішно виконати ці завдання. Нажаль, через те, що отець Волянський

був одружений, а для латинської церкви у ті роки це було незрозумілим, після численних доносів, наклепів та обурень на нього латинською єрархією, 1889 року його відкликали назад до Краю. За п'ять років праці о. Волянський зробив дуже багато: заснував парафії та організував церковні братства, хори, вечірні школи в Пенсильванії, Нью Джерзі, Мінесоті, побудував церкви і багато більше. Після його від'їзду, від 1889 до 1907 року, не було головного адміністратора церковних справ, а труднощів та непорозумінь між парафіями, священниками та вірними збільшувалось. І хоча греко-католицькі священники в Америці робили кількарізкові безуспішні спроби вплинути на Ватикан, щоб надали їм Єпископа, це врешті сталося 1907 року завдяки Митрополиту Шептицькому.

Праця Єпископа Ортинського з перших днів не була легкою, бо ворожнеча і непорозуміння, які існували між українськими вірними і священниками з Галичини та карпаторусинськими вірними і їхніми священниками не вщухали. На додаток до цього російська православна церква, щедро фінансована царатом, робила все, що можливо, щоб перетягнути галицьких і закарпатських католиків на російське православ'я і навмисно вносила постійне збаламучення та хаос між українськими емігрантами. Помимо безлічі труднощів, Владика Ортинський працював безупинно для добра української греко-католицької церкви в Америці, для її організаційного впорядкування та розвитку. Вистачить перелічити тільки деякі із його заслуг:

1. 1908 р. Владика купує методистську церкву в Філадельфії, яка стає Катедральним храмом Непорочного Зачаття Пречистої Диви Марії, посвячення якого провів Митрополит Шептицький 1910 р.

2. Робить заходи щодо розвитку парафіяльного шкільництва і 1909 р. організовує товариство "Просві-та", якому дарує будинок.

3. З 1908 по 1914 роки видавав церковно-католицький місячник "Душ-пастир" (присвячений релігійним, народним і суспільним справам)

4. 1911 року засновує у Філадельфії сиротинець і

школу, купує на власні гроші потрібний будинок і для діяльності цієї установи спроваджує Сестер Василянок з Галичини. При сиротинці організовує ризницю, друкарню, книгарню, килимарню, щоб мати кошти для утримання сиротинця. У додатку до цього купує великий маєток в м. Чесапік, (Мериленд) де організовує сиротинець для дітей віком від 2-6 років, куди б також могли виїжджати на літо сироти з Філадельфії.

5. Організує товариство "Руських греко-католицьких Дяковчителів", завданням яких також було організація вечірніх шкіл при парафіях та навчання дітей катехизму та історії і культури України.

6. 1912 року Владика заснував допомогую організацію Союз українців католиків "Прови-діння", а також друкований орган цієї організації "Аме-рика", який виходив до 2001 р.

7. Робив старання заснувати семінарію та культурний центр. Передчасна смерть не дала йому змоги це зробити, зате його послідовник Владика Константин Богачевський реалізував цей задум через 17 років.

8. У роки Першої Світової Війни веде активну участь у збиранні фондів для потерпілих в Галичині, зобов'язуючи парохів організувати та збирати пожертви для сиріт, вдів, розбуджуючи між вірними патріотичні почування до потерпілого, поневоленого українського народу, підкреслюючи їхні зобов'язання помагати своїм, кинувши при цьому гасло "станьмо всі, як один до помочі".

9. З 1914 року починає видавати "Єпархіальний Вістник".

Це лиш короткий список досягнень Владика Сотера Ортинського за 9 років з часу його приїзду у 1907 році і до смерті – 1916 року. Коли зважити на безліч перешкод, які він мусів побороти, нехристиянські, негідні напади та очернювання, які мусів перенести та переболіти, то ці досягнення справді гідні подиву.

Перший американський греко-католицький єпархіальний конвент. Єпископ Кир Сотер і єпархіальні консултатори.

У нашому Музеї і Бібліотеці маємо архівні матеріали, які відносяться до праці та життя Єпископа Сотера Ортинського – це повище згадані видання, деякі документи та багато фотографій.

Праця перших українських священників та першого Владика у розвитку нашої греко-католицької церкви в Америці була важка і ускладнена. Проте, усі ті, як священство так і вірні, а особливо Єпископ Ортинський, які уболівали за існування, збереження, розвиток і благополуччя церкви, працювали для неї невтомно, часто ризикуючи своїм власним добробутом, поклали міцний фундамент нашій церкві в Америці і ми повинні відповідно і з вдячністю оцінити це. Вони поборювали безліч криз і проблем і ніколи не втікали від них. Чи ми так робимо сьогодні? Чи швиденько позбуваємося всього, що не дає нам вигідно і безтурботно жити?

Любов
Волинець

